ФРУЛАНІЯ ЯКА

Frullania jackii Gottsche

Родина Фруланієві — Frullaniaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Раритетний гірський вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
Пн., Центральна і Пд. Європа, Пн.-Сх. і Пд. Азія, Пн. Америка. Трапляється в Українських Карпатах: Тячівський р-н, між с. Усть-Чорна і Лопухів, Усть-Чорна і Руська Мокра. Адм. регіон: Зк.

Чисельність та структура популяцій
Зростає невеликими дернинками.

Причини зміни чисельності
Не з'ясовані.

Умови місцезростання
На силікатних і вапнякових каменях і скелях, на корі листяних дерев та гнилій деревині.

Загальна біоморфологічна характеристика
Листостеблова рослина. Утворює пласкі дернинки від буро-зеленого до червоно-бурого кольору. Стебло перисторозгалужене, густо облиснене. Листки дволопатеві, верхня лопать округла, не загострена. Нижня лопать ковпачкоподібна, її довжина дорівнює ширині. Амфігастрії великі, в чотири рази ширші за стебло, ниркоподібні до округлих, зверху трохи виїмчасті, з цілим незагорненим краєм. Багатодомний вид. Антеридії, періантії і спорогони невідомі. Розмножується вегетативно.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Зеров, 1964; Duell, 1983.

Автор: Л. Я. Партика
Малюнок: А.В. Білоусова

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/

КОЛОЛЕЖЕНЕЯ РОССЕТТА

Cololejeunea rossettiana (C.Massal.) Schiffn.

Родина Леженеєві — Lejeuneaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Реліктовий (третинний) вид.

Ареал виду та його поширення в Україні
Пн., Центральна і Пд. Європа, Кавказ, Пн. Африка (Марокко), о-ви Канарські та Мадейра, Пд.-Зх. Азія (Туреччина). Знайдено в Українських Карпатах: ур. Велика Уголька, Тячівський р-н, Закарпатська обл.; Гірському Криму: Кримський ПЗ (долина р. Улу-Узень); Бахчисарайський р-н, р. Коккозка по дорозі в ущелину Великий каньйон; Алуштинський р-н, водоспад Джур-Джур на р. Східний Улу-Узень; Кіровський р-н, г. Агармиш на окол. Старого Криму та Зх. Лісостепу: Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський р-н, окол. с. Привороття. Адм. регіони: Зк, Хм, Кр.

Чисельність та структура популяцій
Даних немає. Трапляється щільними дернинками або поодинці серед інших мохоподібних.

Причини зміни чисельності
Не з'ясовані.

Умови місцезростання
Затінені вапнякові скелі та камені.

Загальна біоморфологічна характеристика
Листостеблова рослина. Дернинки дрібні, жовто-зелені. Стебла неправильно-розгалужені. Листки дволопатеві. Листкові лопаті зверху густо папілозні; верхня лопать широколанцетна, із загнутою верхівкою; нижня — прямокутна, загострена, удвічі коротша за верхню. Амфігастріїв немає. Однодомна рослина. Розмножується вегетативно та спорами.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Охороняється на території Карпатського БЗ та Кримського ПЗ, у НПП «Подільські Товтри», ландшафтного заказника «Кармалюкова гора». Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Вірченко, 2004; Зеров, 1958, 1969; ЧКУ, 1996; Слободян, 1969.

Автор: Л. Я. Партика
Малюнок: А.В. Білоусова

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/

СФАГН БАЛТІЙСЬКИЙ

Sphagnum balticum (Russow) C. E. O. Jensen

Родина Сфагнові — Sphagnaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Аркто-бореальний вид на пд. межі поширення.

Ареал виду та його поширення в Україні
Пн. Євразія і Пн. Америка; поодинокі локалітети відомі в Центральній Європі, на Кавказі та у пн. Китаї. Зібраний єдиний раз в Україні 1939 р. А. Борошем на г. Говерла, хребет Чорногора. Адм. регіон: Ів.

Чисельність та структура популяцій
Росте невеликими купинами серед інших сфагнових мохів. Сучасний стан популяції невідомий.

Причини зміни чисельності
Порушення природних екотопів, зокрема туризм.

Умови місцезростання
На болотах, переважно оліготрофних.

Загальна біоморфологічна характеристика
Рослини дрібні, від блідо-зеленого до жовтого та бурого кольору. Гіалодерма стебла з 2–4 шарів клітин, досить чітко відмежована від жовтуватої склеродерми. Стеблові листки трикутноязикоподібні, іноді язикоподібні до 1,2 мм завдовжки та при основі 0,5–0,8 мм завширшки; облямівка вниз майже не поширюється; водоносні клітини у верхній частині листка зазвичай з потовщеннями. Галузкові листки ланцетні, асиметричні. Хлорофілоносні клітини галузкових листків на поперечному розрізі трикутні. Вид дводомний. Спори світло-жовті, 30–33 мкм у діаметрі.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Локалітет розміщений на території Карпатського НПП. Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Зеров, 1964; Boros, Vajda, 1968–1969.

Автор: В.М. Вірченко
Малюнок: А.В. Білоусова

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/

СФАГН БЛИСКУЧИЙ

Sphagnum subnitens Russow et Warnst.
(Sphagnum plumulosum Röll*)*

Родина Сфагнові — Sphagnaceae

Природоохоронний статус виду
Зникаючий.

Наукове значення
Субокеанічний вид на пд.-сх. межі європейської частини диз'юнктивного ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні
Трапляється в приокеанічних р-х Євразії, Пн. та Пд. Америці, на Азорських о-вах. Знайдено в Українських Карпатах (г. Петрос поблизу с. Лопухів Тячівського р-ну Закарпатської обл.; Чернівецька обл. — місцевість над потоком Перкалаб у Путильському р-ні) та на Поліссі (Житомирська обл. — болото Гвоздь біля с. Озеряни Олевського р-ну; болота Плотниця та Дідове озеро в Овруцькому р-ні). Адм. регіони: Жт, Зк, Чц.

Чисельність та структура популяцій
Популяції нечисленні. Трапляється окремими дернинками. Більшість знахідок в Україні довоєнного періоду.

Причини зміни чисельності
На рівнині — осушення боліт та інші меліоративні роботи.

Умови місцезростання
Евтрофні болота, вільшняки, в горах — заболочені смерекові ліси.

Загальна біоморфологічна характеристика
Дернинки великі, нещільні, зелені, інколи фіолетові або червоні, від 3 до 15 см заввишки. Стебла міцні, прямостоячі. Склеродерма стебла від блідого до винно-червоного кольору. Галузкові листки черепитчасті або відігнуті, у сухому стані з металевим полиском. Різнодомна рослина. Спорогони нечисленні, але утворюються часто. Спори жовті, тонкопапілозні.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Охороняється в заказниках загальнодержавного значення «Дідове озеро» та «Плотниця». Слід обстежити інші відомі місцезнаходження виду з метою створення об'єктів природно-заповідного фонду. Необхідно спостерігати за станом популяцій виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Зеров, 1964; Зеров, Партика, 1975; ЧКУ, 1996.

Автор: М.Ф. Бойко
Малюнок: А.В. Білоусова

СФАГН ВУЛЬФА

Sphagnum wulfianum Girg.

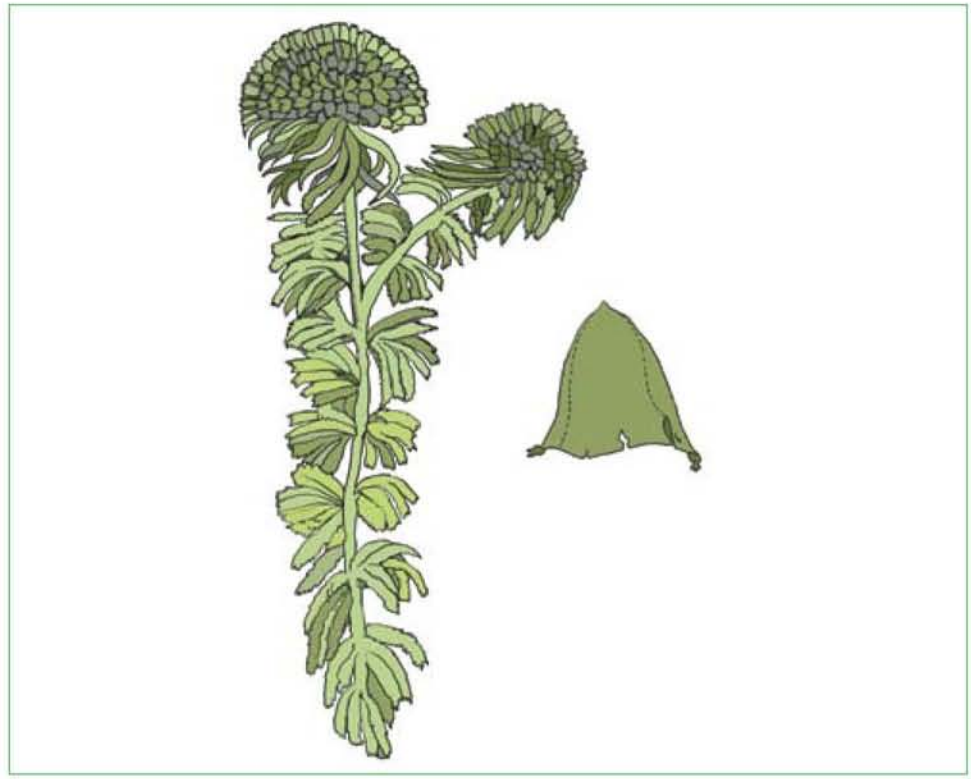

Родина Сфагнові — Sphagnaceae

Природоохоронний статус виду
Зникаючий.

Наукове значення
Вид на пд.-сх. межі європейської частини ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні
Гренландія, Пн., Центральна і Сх. Європа, Урал, Сибір, Далекий Схід, Пн. Америка. Трапляється на Поліссі (окол. м. Костополя Рівненської обл.; болото Бучмани поблизу с. Білокоровичі та болото Озерянське поблизу с. Озеряни Олевського р-ну Житомирської обл.). Адм. регіони: Рв, Жт.

Чисельність та структура популяцій
Дані відсутні. Нечисленні популяції в Україні знайдено до 1945 р.

Причини зміни чисельності
Можливо, осушення заболочених лісів.

Умови місцезростання
Сирі та заболочені ліси; трапляється на стовбурах і пеньках біля їхньої основи.

Загальна біоморфологічна характеристика
Дернинки не блискучі, від блідозелених до бурих і рожевих, часто строкатих на освітлених місцях. Стебла міцні, ламкі, на зрізі п'ятиребристі, з 7–13 галузками в пучку. Галузкові листки 1–1,2 мм завдовжки, вузькі, яйцеподібноланцетні. Хлорофілоносні клітини галузкових листків на зрізі еліптичні, закриті. Голівки пагонів дуже щільні. Дводомний, рідше однодомний вид. Спорогони утворюються рідко. Розмножується спорами.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду та обстежити відомі раніше місцезнаходження з метою створення заказників. Слід з'ясувати чисельність виду та причини її зміни.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Зеров, 1964; ЧКУ, 1996.

Автор: М.Ф. Бойко
Малюнок: А.В. Білоусова

Узнай больше о природе нашей области! http://kharkovskiy-eco.narod.ru/

СФАГН М'ЯКИЙ

Sphagnum molle Sull.

Родина Сфагнові — Sphagnaceae

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення
Субокеанічний вид за пд.-сх. межею основної частини ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні
Пн., Центральна і Сх. Європа та Пн. Америка. Знайдено на Поліссі (Житомирська обл.): болото Гвоздь (окол. с. Озеряни) та оз. Дідове в Овруцькому та Олевському р-х; болота Шаболтах і Терентієве у Копищенському лісництві, Срулеве у Перганському лісництві. Адм. регіон: Жт.

Чисельність та структура популяцій
Популяції нечисленні. Трапляється окремими дернинками.

Причини зміни чисельності
Осушення боліт та інші меліоративні роботи, торфозбір.

Умови місцезростання
На олігомезотрофних і оліготрофних болотах.

Загальна біоморфологічна характеристика
Дернинки від 3 до 15 см заввишки, густі або нещільні, блідо-зеленого кольору з жовтуватим або фіолетовим відтінком. Стебла тонкі, ламкі. Галузкові листки до 2 мм завдовжки, черепитчасті або відігнуті, великі, яйцеподібноланцетні, з крайовим жолобком. Хлорофілоносні клітини на зрізі трикутні або трапецієподібні. Однодомна рослина. Спорогони одиничні. Розмножується спорами.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Охороняється в Поліському ПЗ і заказнику загальнодержавного значення «Дідове озеро». Необхідно контролювати стан популяцій, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Відомостей немає.

Основні джерела інформації
Зеров, 1964; Партика, 1974; ЧКУ, 1996.

Автор: М.Ф. Бойко
Малюнок: А.В. Білоусова